

ÚVODNÍ INFORMACE

jaro 2019

PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.
SPROC_ISPP

Kontakty

- PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.
 - **gajzlerova@ped.muni.cz**
 - konzultační hodiny
 - **dle individuální domluvy**

Informace o absolvování - ZKOUŠKA

- 6 kreditů
- forma – scanovací testy /on-line testy
- termíny – budou v IS
- pro absolvování – nutných 70 % správných odpovědí
- okruhy – v IS

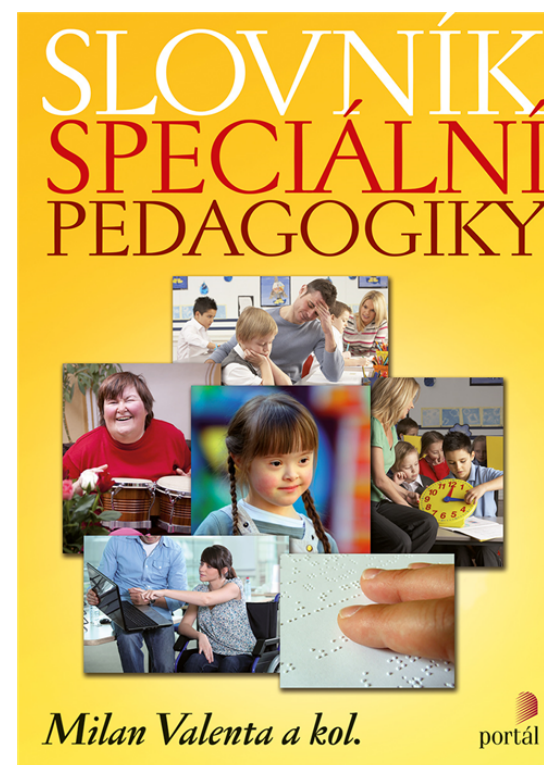
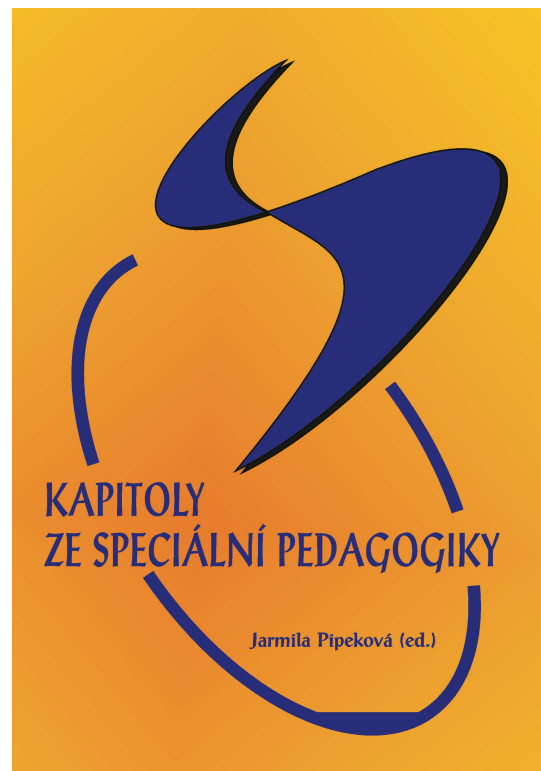
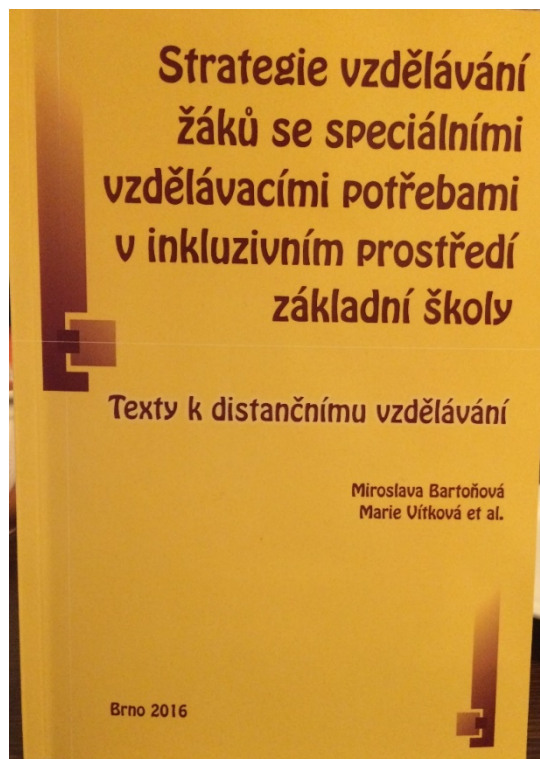
Literatura povinná

- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. ***Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy.*** Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2016

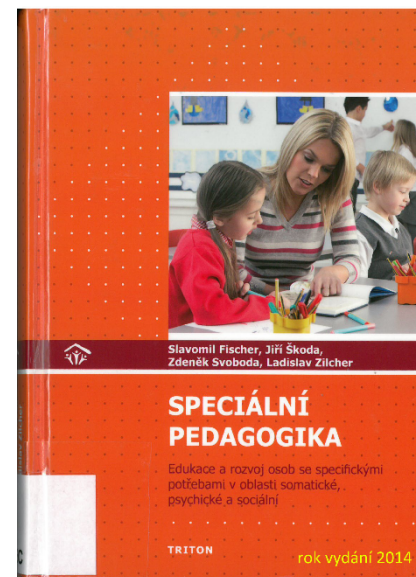
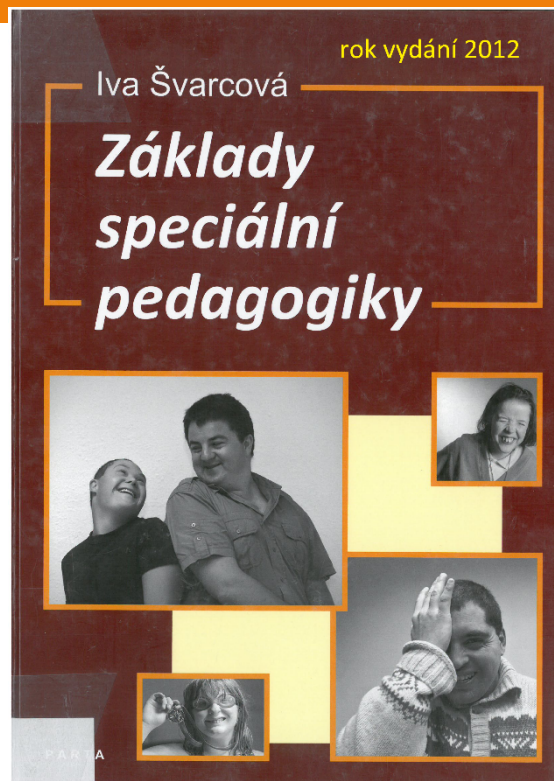
Povinná literatura:

- PIPEKOVÁ, J. (ed.) ***Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3., rozšířené a přepracované vydání.*** Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.
- Valenta, M. **Slovník speciální pedagogiky.** 2015, Portál
- Lechta, V. **Inkluzivní pedagogika,** 2016. Portál

Další publikace

Další publikace

Kurikulární dokumenty

- **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání**
- **Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální.**
- **Školský zákon 561/2004 Sb.** ve znění pozdějších předpisů
 - **novela 82/2015 Sb.**
- **Vyhláška č. 72/2005,** ve znění vyhlášky č. **197/2016 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **Vyhláška č. 27/2016 Sb.** o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve znění vyhlášky **270/2017** a **416/2017 Sb.**
- **Zákon 108/2006 sb.** o sociálních službách

Přehled témat

- **Speciální pedagogika**

- vymezení oboru

- **Integrace, Inkluze**

- **Legislativa a Změny s novou legislativou**

- Žák se SVP žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, legislativa, RVP pro základní vzdělávání

- **Podpůrná opatření**

- **Poradenské služby**

1

Speciální pedagogika

Vymezení oboru

Terminologie

- postižený člověk – nahrazováno → jedinec se speciálními potřebami, jedinec s postižením
- WHO 1980 a změna z r. 1990 – viz kapitoly s. 114, obr. 2
 - poškození, omezení a postižení **x** poškození, **aktivita** a **participace**
- Zdravotní **postižení**
 - postižení mentální, tělesné, zrakové, sluchové, vady řeči, autismus, souběžné postižení více vadami, poruchy učení nebo chování
- Zdravotní **znevýhodnění**
 - zdravotní oslabení či dlouhodobá nemoc
- **Sociální znevýhodnění**
 - rodinné prostředí s nízkým socioekonomickým statusem, nařízená ústavní či ochranná výchova, postavení azylanta či uprchlíka

Označení odlišnosti pro potřeby vzdělávání

- žák s postižením, znevýhodněním - dříve
- dítě/žák se **speciálními vzdělávacími potřebami**
 - **dle zákona č.561/2004 Sb.** = dítě/žák se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním a dítě/žák mimořádně nadaný - **dříve**
 - NOVĚ „...osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností potřebuje poskytnutí podpůrných opatření...“
 - + výčet § 16, odst. 9
 - **vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění vyhlášky č. **197/2016 Sb.**
 - **vyhláška 27/2016 Sb.** o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve znění vyhlášky **270/2017** a **416/2017 Sb.**

Metody

- **reedukační**
- **kompensační**
- **rehabilitační**

Speciálně pedagogické zásady (Kábele)

- Zásada **prevence** –
- Zásada **komplexnosti** –
- Zásada **dispenzarizace** –
- Zásada **integrace, socializace a resocializace** –
- Zásada **optimálního prostředí** –

zajímavosti

- www.chodicilide.cz
- <http://chodicilide.cz/pro-ucitele/>
- <https://youtu.be/-QQV89b4y-M> - taxi
- <https://youtu.be/wvMEpRNobW8> - akrobacie
- https://youtu.be/6Rq_12gly4w - horolezec
- <https://youtu.be/YjQYLdAFgEA> - na zastávku - ZP
- <https://youtu.be/p26QUHhi28M> - překážka - ZP
- <https://youtu.be/6ZQf6U9Sagw> - autobus - ZP
- <https://youtu.be/MojJ2wLP4Eo> - nádraží - SP
- <https://youtu.be/DCzp-QTCiac> - komunikace - TP
- <https://youtu.be/UrB0ZuZbAUc> - plošina - TP
- <https://youtu.be/1z4Ocjo-9Pg> - exkurze - TP

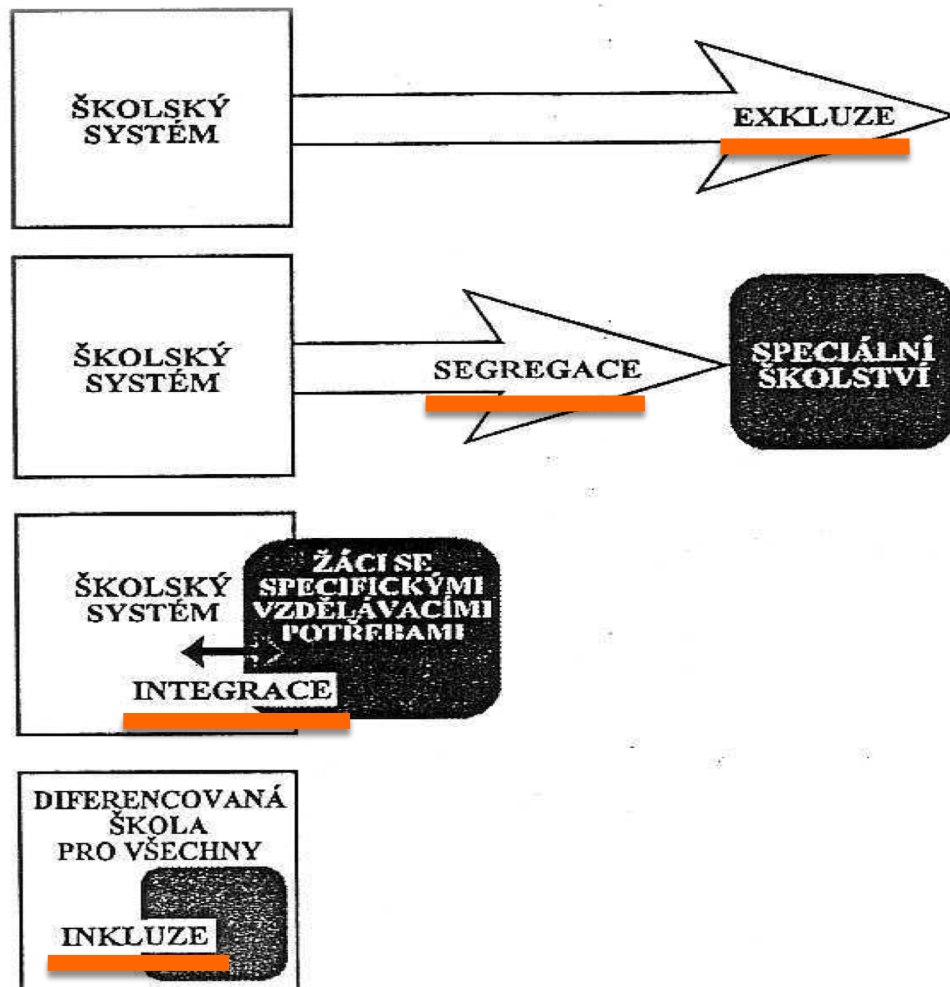
2

Integrace x Inkluze

Spec. ped. vývojové fáze

Vývoj postoje společnosti
a inkluzivního vzdělávání

- exkluze
- segregace
- integrace
- inkluze

popření

akceptace

pochopení

znalost

- Integrace x Inkluze

- <https://www.youtube.com/watch?v=PqZE9WRoOrl&list=PL3Wv3Ql6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod&index=5>

- 0:44 – 1:30

- Jana Konopásková – integrace je proces...

Video - Integrace x Inkluze

Integrace x Inkluze

Integrace – „pro děti s postižením“

- přístupy a způsoby zapojení žáků se SVP do hlavních proudů vzdělávání do běžných škol (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., Pedagogický slovník)
- vyžaduje větší přizpůsobení dítěte škole (Lechta, V. Základy inkluzivní pedagogiky)
- akceptuje duální systém (speciální i běžné školy) (Lechta, V. Inkluzivní pedagogika, 2016)

inkluzie = inkluzivní škola – „škola pro všechny“

- škola vytvářející prostor pro realizaci principu spravedlivých vzdělávacích příležitostí (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., Pedagogický slovník)
- vzdělávání začleňující všechny děti do běžných škol
- snaha přizpůsobit edukační prostředí dětem (Lechta, V. Základy inkluzivní pedagogiky, 2010)
- předmětem inkluze je mnohem širší populace, než jen děti s postižením (Lechta, V. Inkluzivní pedagogika, 2016)

Inkluze v celosvětovém kontextu

Groups excluded from/or marginalised within education (UNESCO, 2009, p.7)

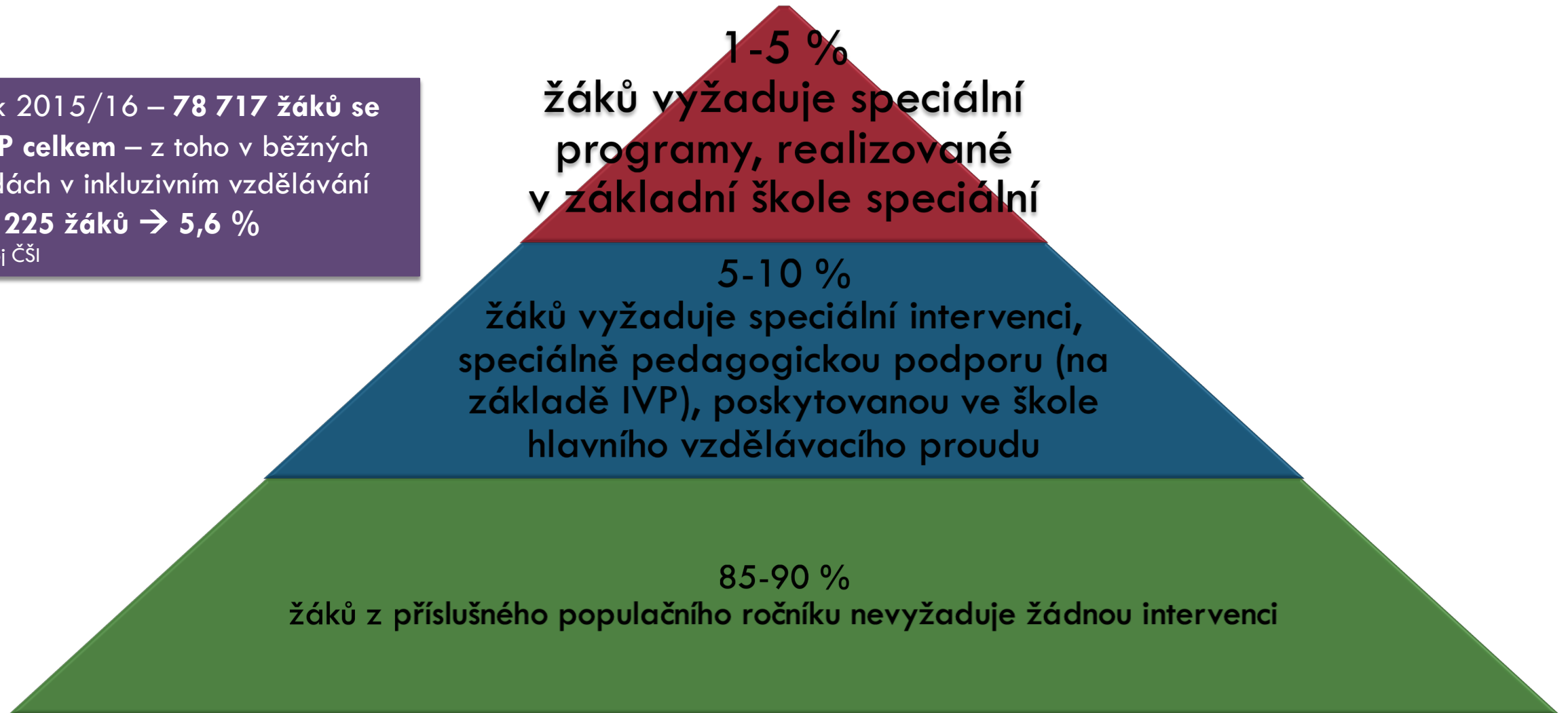
Inkluze

- je založená na ideji integrace, ale **rozdílnost** jedinců je již chápána **jako normalita**
 - <https://www.youtube.com/watch?v=HKmn9FmH6So&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod>
 - budu chodit...
- jako „akceptování“

Inkluzivní vzdělávání

Se změnami ve společnosti se prohlubuje snaha po inkluzi žáků se SVP do školy hlavního vzdělávacího proudu

Rok 2015/16 – 78 717 žáků se SVP celkem – z toho v běžných třídách v inkluzivním vzdělávání 49 225 žáků → 5,6 %
Zdroj ČŠI

Integrace x Inkluze

- Integrace je cestou – inkluze je cílem (V. Lechta, 2016)
- v rámci integrace/inkluze hovoříme i o následném zapojení jedinců se SVP do majoritní společnosti i v rámci sociální a pracovní složky

Principy inkluzivního vzdělávání

- <http://www.inkluze.cz/clanek-491/principy-inkluzivniho-vzdelavani>

3

Legislativa a změny s novou legislativou

Legislativní opatření

- ⊙ ratifikace **Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením** (podzim 2009)
- ⊙ na základě ratifikace byl zpracován **Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením** (2010–2014)
- ⊙ koncipován **Národní akční plán vzdělávání** (NAPIV) z března roku 2010
- ⊙ **Akční plán inkluzivního vzdělávání 2016-2018**

Zákon

- **Školský zákon č. 561 /2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů**
 - poslední novela - zákon č. **82/2015 Sb.**
 - § 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
 - § 116 Školská poradenská zařízení

Možnosti vzdělávání v současných podmínkách

- Nově definuje vyhláška č. 27/2016 Sb. - § 19

+ výčet § 16, odst. 9 školského zákona

Vyhláška - poradenství

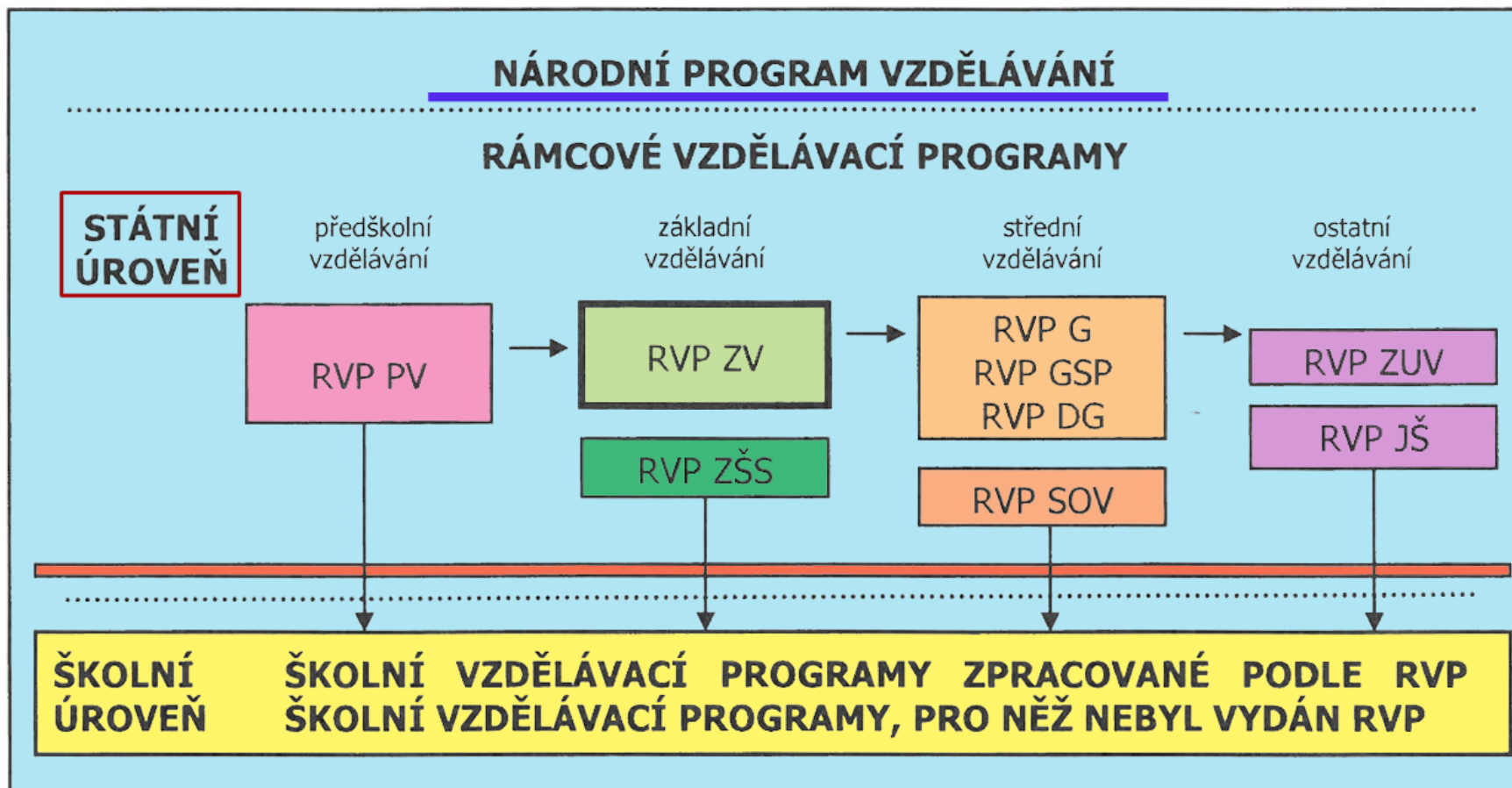
- **Vyhláška č. 72/2005 Sb., ve znění vyhlášky. č. 197/2016 Sb.**
 - příloha č. 1-5

Vyhláška - vzdělávání

- Vyhláška č. **27/2016** Sb. ve znění vyhl. č. **270/2017** a **416/2017** Sb.

Shrnutí systém vzdělávání

Co se změnilo s novelou šk. zákona?

Rámcové vzdělávací programy

RVP pro základní vzdělávání (září 2017)

- část D; kapitola 8
- část D; kapitola 9

RVP pro obor vzdělání základní škola speciální (2008)

- vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením

Předškolní vzdělávání

MŠ

MŠ speciální

přípravná třída ZŠ

přípravný stupeň ZŠ speciální

Povinná školní docházka

ZŠ

~~ZŠ praktická
(max. do r. 2018, II. st. ZŠ)~~

ZŠ speciální

Profesní příprava

SOU

OU

Praktická škola jednoletá

Praktická škola dvouletá

4

Podpůrná opatření

Podpůrná opatření - § 16, zákon 82/2015 Sb.

- **nezbytné úpravy**
- **bezplatné**

Podpůrná opatření

- **5 stupňů** podle organizační, pedagogické a finanční náročnost
 - Podpůrná opatření prvního stupně
 - Podpůrná opatření 2. až 5. stupně
 - 5. stupeň
 - Poskytována samostatně, nebo v kombinaci různých druhů a stupňů

- **KATALOGY PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ – UPOL**
 - Systémová podpora inkluzivního vzdělávání
 - <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy>
 - <http://inkluze.upol.cz/ebooks/katalog-vseobecny/katalog-vseobecny.pdf>

Podpůrná opatření 1. stupně

– příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2015 Sb.

- zpracována školou v **plánu pedagogické podpory**
(vzor příloha č. 3)
 - popis obtíží a SVP potřeb
 - podpůrná opatření 1. st.
 - stanovení cílů podpory
 - způsob vyhodnocování a naplňování plánu
 - podpis osob, které s ním byly seznámeni

výstava

Výstava naše cesta

- <https://www.youtube.com/watch?v=qOl4SOlt2IA&index=3&list=PLbwkCYN5dYeLqXe3ep4lLnqlsBz2NCNdw>
- <http://chodicilide.cz/>

CHODICILIDE.CZ

5

Pedagogicko-psychologické poradenské služby v ČR

Poradenské služby

- 70. léta 20. stol. – vznik **Pedagogicko-psychologických poraden (PPP)**
- po roce 1990 – vznik **speciálně pedagogických center (SPC)**
- soukromé služby a poradenství
- neziskové organizace (např. peer programy)

Legislativní vymezení

- Zákon č. **561/2004 Sb.** o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání - **Školský zákon**
 - ve znění pozdějších předpisů (**novela č. 82/2015 Sb.**)
 - § 116 Školská poradenská zařízení

- Vyhláška č. **72/2005 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění vyhlášky č. **197/2016 Sb.**
 - PŘÍLOHA 1-5

Základní přehled

Poradenské služby

Školská poradenská **zařízení** – vyhl. 72/2005
Sb. ve znění vyhl. č. 197/2016 Sb.

SVP
z.109/2000

Zařízení preventivně
výchovné

PPP

SPC

ž. s vadami řeči

ž. s mentálním p.

ž. se zrakovým p.

ž. s PAS

ž. se sluchovým p.

ž. hluchoslepé

ž. se tělesným p.

ž. s více vadami

Poskytované školní

školské poradenské pracoviště

výchovný
poradce

školské metodiky
prevence

školský psycholog

školský speciální
pedagog

Středisko výchovné péče (SVP)

- definována **zákonem č. 109/2002 Sb.**, o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních ve **znění z. č. 383/2005 Sb. a z. č. 352/2011 Sb. - § 16**

Středisko výchovné péče (SVP)

Cílem je:

- **okamžitě pomoci, rady, systematické péče** dětem a žákům s **výchovnými problémy**,
 - **předcházení**,
 - **rozvíjení spolupráce s rodinou**,
 - **ochrana práv dítěte**
-
- **ambulantní nebo celodenní péče**
 - ▣ **max. 2 měsíční dobrovolný pobyt**

Středisko výchovné péče (SVP)

- **spolupracuje s**
 - PPP, SPC
 - OSPOD
- **poskytuje** všestrannou preventivně-výchovnou speciálně pedagogickou péči a psychologickou pomoc
- poradenské služby

Film Do dna

<http://vimeo.com/34680196>

celkem 8:30

Školská poradenská zařízení

Pedagogicko-psychologická poradna

- zaměření
 - ▣ komplexní psychologická, speciálně pedagogická a sociální diagnostika
- cíl
- činnosti

Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)

- **zjišťování připravenosti žáků na povinnou školní docházku**
- **doporučuje zařazení žáka se SVP**
- **zjišťuje speciální vzdělávací potřeby**
- **návrhy na vhodná opatření**

Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)

- **další aktivity**
 - informační a metodická činnost, příprava podkladů
 - pracovníci

Speciálně-pedagogické centrum (SPC)

- zaměření
- **těžiště služeb**
 - ▣ systematická speciálně pedagogická psychologická a psychoterapeutická práce / diagnostika
 - ▣ **komplexní služby**
- **činnosti**

SPC – příklady činností

- zapůjčování speciálních pomůcek, literatury,
- **pomoc** rodičům
- **kooperace** se základními školami,
- **spolupracuje při vytváření individuálních vzdělávacích plánů (IVP),**
- může také provádět supervize a metodické vedení pedagogů

Speciálně-pedagogické centrum (SPC)

- služby
- pracovníci
- standardní činnosti
 - ▣ společné
 - ▣ speciální

Poradenské služby poskytované ve škole

školní poradenské **pracoviště**

Škola nově

- Škola zakládá „**školní** poradenské **pracoviště**“
- Zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole - obsahuje
 - Popis a rozsah činností
 - výchovného poradce
 - školního metodika
 - případně šk. speciálního pedagoga a šk. psychologa
 - Preventivní program školy
- Podílí se na poskytování podpůrných opatření
- Spolupracuje s orgány veřejné moci za účelem ochrany práv žáků (OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí)
- Spolupracuje se **školským** poradenským **zařízením**

Výchovný poradce

- pracují na všech ZŠ, SŠ, ZŠ pro žáky se SVP
- příloha č. 3 k vyhl. č. 72/2005 Sb. ve znění vyhl. č. 197/2016 Sb.

Školní metodik prevence

- pracují na všech ZŠ, SŠ, ZŠ pro žáky se SVP
- **minimální preventivní program školy**
- další oblasti

Školní psycholog a Školní speciální pedagog

- může být na všech školách, ale není povinnou funkcí
- **Standardní činnosti**
 - ▣ příloha č. 3 k vyhl. č. 72/2005 Sb. *ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb.*

Odkazy

- www.msmt.cz
- www.ippp.cz
- www.nuv.cz
- www.wiki.rvp.cz
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096060107-klic/206562221700009/>
 - ▣ sourozenci jedinců s postižením
- Projekt MIŠ (<http://www.minimalizacesikany.cz>)

Rodina dítěte se zdravotním postižením

Funkce rodiny

□ **Výchovná**

- Rodič přebírá zodpovědnost za své děti
- Zajišťuje výchovu, vzdělání, bezpečí, vštěpování mravních zásad

□ **Emocionální**

- Vzájemné uspokojování potřeb členů rodiny
- Primární prožívání lásky, úcty, respektu, běžných starostí, emocionální rovnováha

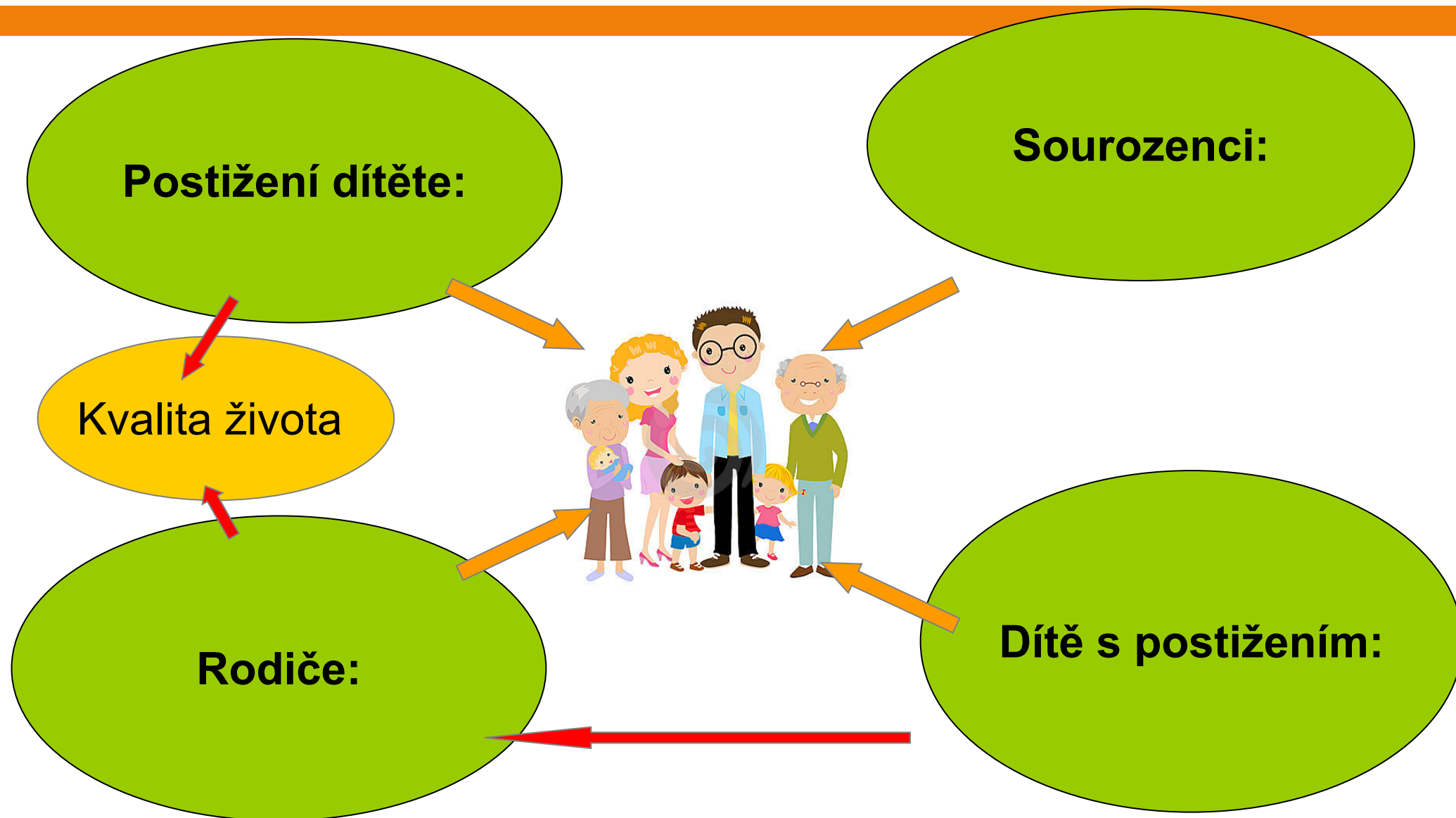
□ **Ekonomická**

- samostatná hospodařící jednotka

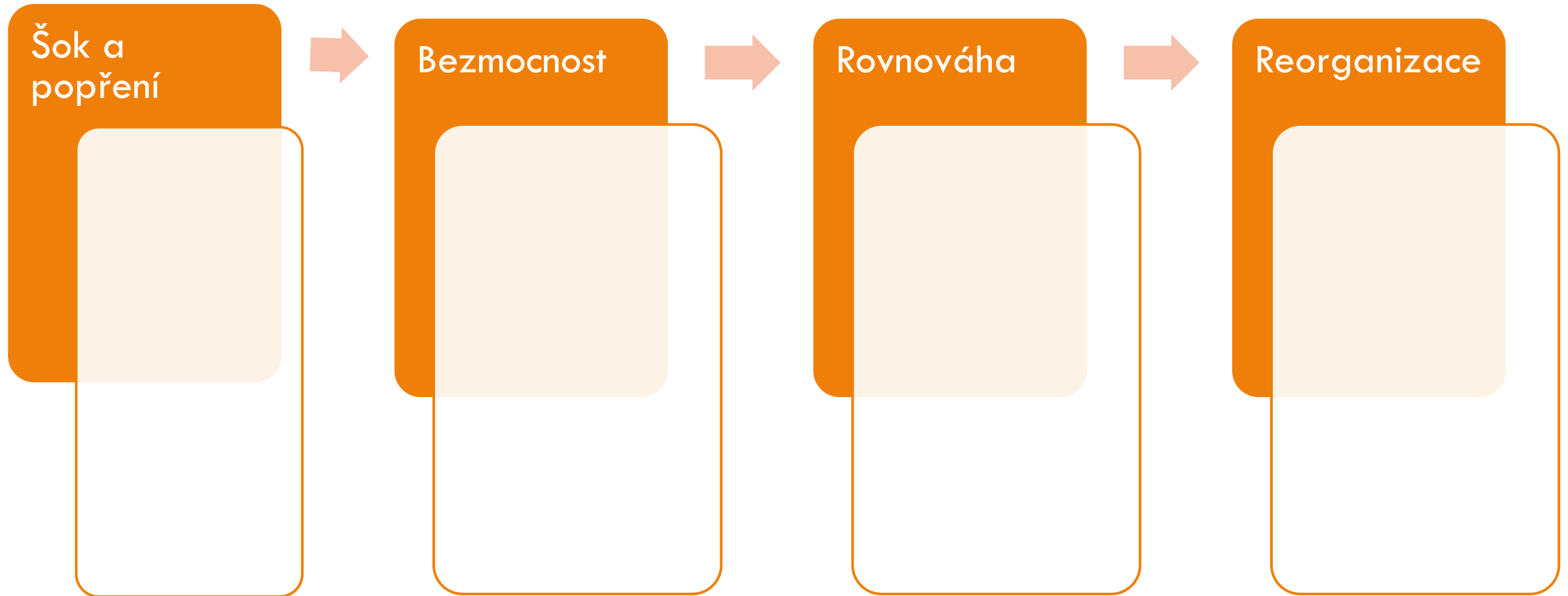
□ **Biologicko-reprodukční**

- Uspokojení biologických potřeb
- Dítě – pocit spokojenosti

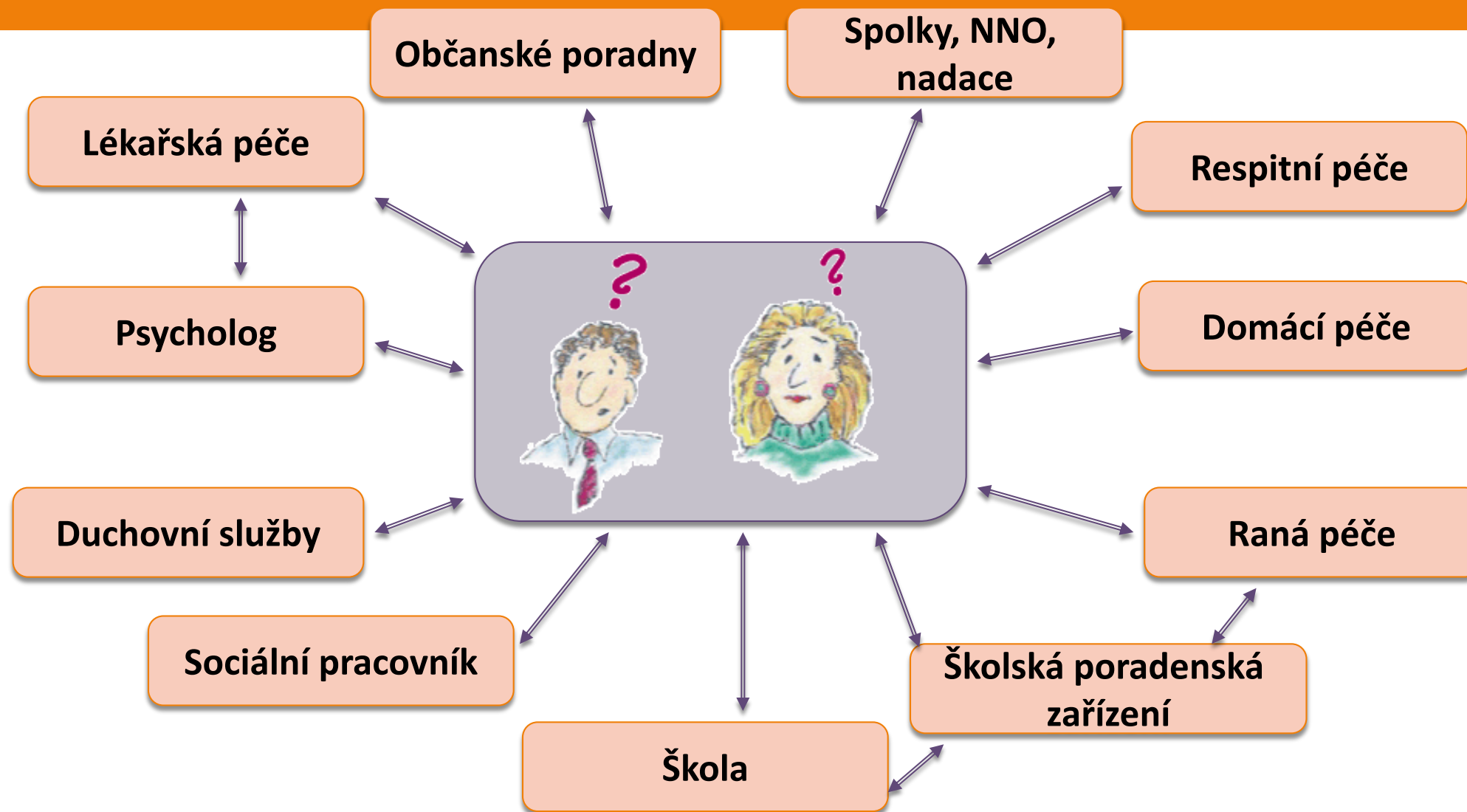
Situace rodiny + Faktory ovlivňující situaci rodiny

Fáze akceptace postižení:

System péče

Legislativa a doporučení autoři

- Zákon 108/2006 sb. o sociálních službách
- Vágnerová
- Pipeková
- Chvátalová

Děkuji za pozornost

v případě dotazů

gajzlerova@ped.muni.cz